

M/s Preet Cold Storage and another v. M/s United Commercial Bank and others (D. V. Sehgal, J.)

- (b) *****
- (c) ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ-
- (i) ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮ 9(g) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਕਲਰਕਾਂ, ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੁਆਰਾ;
- (ii) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਭਾਗਾਂ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਜਾਂ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਬਸ਼ਰਤ ਉਹ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੋਣ; ਅਤੇ
- (iii) ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿੱਧੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੁਆਰਾ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸਕੱਤਰੇਤ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਸਨ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦੂਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਕਲਰਕ ਅਤੇ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਸਹਾਇਕ ਟੈਕ ਦੀ ਪੋਸਟ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(18) ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ 8 ਫਰਵਰੀ, 1979 ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ P. 5 ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰ. 1 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 11 ਫਰਵਰੀ, 1979 ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ P. 6 ਵਿੱਚ ਦਰਜ 8 ਫਰਵਰੀ, 1979 ਦੀ ਆਰਜ਼ੀ ਸੀਨੀ ਓਰਿਟੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2 ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਡੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬੋ-ਗਰੀਬ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਐਸ.ਸੀ.ਕੇ

ਡੀ.ਵੀ. ਸਹਿਗਲ ਜੇ.

ਮੈਸਰਜ਼ ਪ੍ਰੀਤ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਮੈਸਰਜ਼ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

1987 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 1217

7 ਅਕਤੂਬਰ 1988

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੋਡ (1908 ਦਾ V)-0 . 16, ਆਰ.ਐਲ.ਐਸ. 1 ਅਤੇ 1A — ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ — ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ - ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਅਜਿਹੇ ਇਨਕਾਰ ਦੀ ਵੈਧਤਾ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1908 ਦੇ ਆਰਡਰ 16 ਦਾ ਨਿਯਮ 1 ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪੱਖ, ਨਿਯਮ 1 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਮਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਸਵੇਰੇ 1 ਵਜੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ

ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਤੋਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਤਰੀਕ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। (ਪੈਰਾ ੩)

ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ.ਐਸ.ਭੁੱਲਰ, ਐਸ.ਜੇ.ਆਈ.ਸੀ., ਸਮਰਾਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 28 ਮਾਰਚ, 1987 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਲਈ ਧਾਰਾ 115 ਸੀਪੀਸੀ ਸਬੰਧਨ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਆਰ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਚੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ 23 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1987 ਨੂੰ ਆਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਾਕੀ ਸਬੂਤ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਸ.ਡੀ.ਬਾਂਸਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੇ ਨਾਲ ਐਚ.ਐਲ ਸਿੱਬਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ।

ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਲਈ ਪੀ.ਐਸ.ਬਾਜਵਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨਾਲ ਆਰ.ਐਸ ਮਿੱਤਲ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ।

ਨਿਰਣਾ

ਡੀਵੀ ਸਹਿਗਲ, ਜੇ. (ਓਰਲ)-

ਇਹ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ 28 ਮਾਰਚ, 1987 ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਬ ਜੱਜ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਸਮਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਮੁਦਈ-ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਸਬੂਤਾਂ ਲਈ ਕੇਸ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਇੱਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਚੰਦ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਕਾਰ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, - ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ **ਤਹਿਤ**। ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਵੇਖਣ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ ਦੇ ਢਹਿ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਰੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦੋਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੁਦਈ ਵਿਚ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਸਰਜ਼ ਕੇ.ਐਲ. ਬਾਂਸਲ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ.ਐਲ.ਬਾਂਸਲ ਗਵਾਹ ਬਕਸੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਜਿਹਾ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਉਹ ਯੋਗ - ਸਰਵੇਅਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਸ ਕਮੀ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(2) ਸੁਖਦੇਵ ਚੰਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੇਖਾਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

M/s Preet Cold Storage and another v. M/s United Commercial Bank and others (D. V. Sehgal, J.)

ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਉਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਆਰਡਰ VII, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 14, 15 ਅਤੇ 18 (ਛੋਟੇ 'ਕੋਡ' ਲਈ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

(3) ਮੈਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਆਰਡਰ XVI, ਕੋਡ ਦਾ ਨਿਯਮ 1, **ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ**, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ, ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਮਨ ਭੇਜ ਕੇ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਨੂੰ। ਇਸ ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਉਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਿਯਮ 1-ਏ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ 1 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਮਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਲਿਆਓ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਤੋਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

(4) ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੇ.ਐੱਲ. ਬਾਂਸਲ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ.ਐੱਲ. ਬਾਂਸਲ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ VII, ਨਿਯਮ 14(1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਦੀ ਸਰਵੇਖਣ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਸੁਖਦੇਵ ਚੰਦ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਪੇਸ਼ ਕਰੋ, ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਉਹਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਉਹਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) *ibid* ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ (ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ) 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਮੁਦਈ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ। ਮੁਦਈ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਆਈਟਮ 4 ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਪੌਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖਰਚੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਸੰਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੁਖਦੇਵ ਚੰਦ ਹੈ

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾਕਾਰ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੀ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 6 ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(5) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ VII, ਨਿਯਮ 18 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਜਾਂ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵੇਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਜਾਂ ਜੋੜਨ ਲਈ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਨਿਯਮ 14 ਦਾ 2) *ibid.* ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਮੰਗੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(6) ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਦੱਸਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਧਿਰ ਵਿੱਲੀ ਪੈਂਤੜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਢੁਕਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਦੋਵੇਂ ਗਵਾਹ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

(7) ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਮੈਂ ਇਸ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 28 ਮਾਰਚ, 1987 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

(8) ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ 4 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1988 ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਹਿਸ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਐਸ. ਸੀ. ਕੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ